

Uradni list

Evropske unije

C 120

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 63

14. april 2020

Vsebina

III *Pripravljalni akti*

Evropski ekonomsko-socialni odbor

550. plenarno zasedanje EESO, 19. 2. 2020–20. 2. 2020

2020/C 120/01	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Letna strategija za trajnostno rast za leto 2020 (COM(2019) 650 <i>final</i>)	1
2020/C 120/02	Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja (COM(2019) 652 <i>final</i>)	7

SL

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

550. PLENARNO ZASEDANJE EESO, 19. 2. 2020–20. 2. 2020

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Letna strategija za trajnostno rast za leto 2020

(COM(2019) 650 final)

(2020/C 120/01)

Poročevalec: **Tommaso DI FAZIO**

Zaprosilo	Evropska komisija, 6. 2. 2020
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	4. 2. 2020
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	19. 2. 2020
Plenarno zasedanje št.	550
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	120/1/3

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) pozdravlja pristop letne strategije za rast za leto 2020, ki temelji na naslednjih štirih osnovnih razsežnostih: okolje, produktivnost, stabilnost in pravičnost. Pri tem zlasti meni, da je cilj, osredotočen na okoljsko trajnost, kot tehtno ugotavlja strategija, absolutna referenčna točka, okrog katere je treba povezati odločitve in prizadevanja celotne družbe ter sredstva, ki bi lahko bila in bodo na voljo, da bi lahko dosegli cilje za leto 2030 in okoljsko nevtralnost do leta 2050. Zato EESO priporoča, da se predvidi možnost, da se ti cilji približajo, ko se na podlagi kazalnikov degradacije okolja to izkaže za potrebno.

1.2 EESO je zadovoljen, ker so cilji OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 vključeni v strateško vizijo Komisije pri vseh ekonomskih in zaposlovalnih politikah, s čimer se prispeva k evropskemu socialnemu tržnemu gospodarstvu, ki deluje za vse, ter zajamčijo trajnost, vključenost in konkurenčnost rasti.

1.3 EESO je prepričan, da je trajnost bistveni element vsakršne uspešne strategije za konkurenčnost in da bi morala Evropa zato okrepiti motorje gospodarstva, s čimer bi se okrepil njen globalni položaj inovatorke, na podlagi modela krožnega gospodarstva in prehoda v nove trajnostne paradigme razvoja. Tako bi nastala naslednja generacija tržnih priložnosti, ki bi jih vodilo povpraševanje po trajnostnih rešitvah.

1.4 EESO izraža zadovoljstvo, da je v letni strategiji napovedana sprememba, s katero se odpravlja sedanja miselnost, osredotočena na kratko- in srednjeročno načrtovanje programov in ciljev, in da se končno uvajajo dolgoročne strategije. To se je izkazalo za nujno pri naložbah, potrebnih za izvajanje strategije za okoljsko trajnost s kompleksnimi celovitimi energetske in podnebne načrti, ki jih pripravijo države članice in odobri Komisija.

1.5 EESO poziva Komisijo, naj v to strateško vizijo vključi zahtevo po hitrem razvoju interoperativnih pametnih infrastrukturnih mrež, snovnih in nesnovnih, ki so nujne za dokončanje in trajnostni razvoj vseevropskega enotnega trga, ki bo dovolj opremljen in povezan, da bo lahko zagotovil skladen, pravičen in vključujoč razvoj.

1.6 EESO podpira smernice iz letne strategije, ki se nanašajo na naložbe v nesnovne sektorje izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja znanja in spretnosti – te so po njegovem mnenju ključne in odločilne. Gre za dolgoročne in zelo dolgoročne naložbe za izboljšanje družbe, njene kulture in mednarodne konkurenčnosti.

1.7 EESO se strinja in podpira usmeritev v okrepitev raziskav in inovacij ter v povečanje sredstev zanje, ki so dolgoročne strateške naložbe za konkurenčnost celotne EU na mednarodni ravni. To velja zlasti v sektorjih, za katere je značilno posodabljanje in uvajanje čistih tehnologij na področju energije, prometa ter ogrevanja in hlajenja stavb, pa tudi v vseh industrijskih panogah, v kmetijstvu in storitvah, z vse širšo uporabo inovativnih tehnologij, zlasti digitalnih tehnologij, umetne inteligence in tehnologije 5G.

1.8 EESO obžaluje, da je Komisija v sporočilu le malo prostora namenila letni analizi rasti v Uniji in da se je omejila na trditev, da so „[k]ratkoročne gospodarske obete [...] zasenčili veliko manj spodbudno gospodarsko in geopolitično okolje ter visoka negotovost“ ter da „naložbe in potencialna rast ostajajo pod ravno pred krizo“. Na to stanje utegne vplivati tudi morebiten neuskladen izstop Združenega kraljestva iz EU. EESO meni, da je največja prednostna naloga obnoviti trajnostno rast, zlasti v šibkejših državah in regijah, in sicer z velikim povečanjem evropskega BDP, da se ustvarita blaginja in bogastvo, ki sta nujna za uresničevanje strategije.

1.9 EESO se strinja z vsemi strateškimi usmeritvami za rast in za obliko evropskega semestra 2020. Strinja se tudi z navedbo ovir pri uresničevanju posameznih ciljev, zlasti pri naložbah, potrebnih za izvajanje okoljskih programov, ki bi lahko zaradi veljavnega Pakta za stabilnost in njegovih strogih pravil otežile zagotavljanje enotne uporabe energetske in podnebne načrtov v državah članicah. Lahko se zgodi, da bodo cilje glede sanacije okolja dosegle samo države EU, ki izpolnjujejo ali presegajo zahteve Pakta za stabilnost, s čimer bi se izničilo doseganje skupnega cilja EU, čeprav bi se dosegel delen rezultat za ves planet. Oddaljili bi se tudi od ambicije, da bi bila EU kot celota referenca za druge države sveta.

1.10 EESO zato poziva k preučitvi in sprejetju ukrepov za urejanje naložb, ki bi – ob upoštevanju omejitev iz Pakta za stabilnost ali z odstopanjem od teh in od pravil o državni pomoči – omogočili vsem državam, da vlagajo, kolikor je potrebno za uresničitev lastnih ciljev, določenih v celostnih energetske in podnebne načrtih, ki jih je odobrila Komisija.

1.11 EESO je naklonjen predlogu iz strategije za rast za leto 2020, da se uporabijo vsa sredstva in finančni vzvodi, ki so že na voljo prek sedanjih instrumentov, predvidenih v večletnem finančnem okviru za obdobje 2012–2027; ta predlog je bil javno objavljen tudi med predstavitvijo v Evropskem parlamentu 15. januarja 2020. Poziva pa tudi k povečanju finančnih sredstev, kjer je to potrebno za doseganje ciljev.

1.12 EESO se zavzema za to, da Komisija učinkovito in proaktivno nadzoruje rezultate, ki jih morajo doseči različne države članice na podlagi potrjenih energetske in podnebne načrtov. Spodbuditi je treba pomoč za reševanje težav, finančnih in metodoloških, brez kritiziranja.

1.13 EESO se strinja, da je treba okrepiti stabilnost in odpornost finančnega sistema ter zaostri pravila o finančnih trgih, da bi izboljšali mednarodno vlogo evropske valute in se zavarovali pred morebitnimi prihodnjimi krizami, ki bi se zaradi globalizacije v Evropo lahko razširile iz drugih delov sveta. To bi bilo mogoče doseči z zaostritvijo makrobonitetnih pravil in drugih ukrepov, usmerjenih v zaščito finančne stabilnosti držav članic. Poleg trenutnega procesa dokončanja bančne unije in unije kapitalskih trgov bi se moral prihodnji strateški pregled denarne politike Evropske centralne banke ⁽¹⁾ bolj konkretno osredotočiti na spodbujanje gospodarske rasti v euroobmočju in krepitev mednarodne vloge eura.

1.14 EESO poudarja, da je v središču strategije za rast za leto 2020 pomembno ohraniti dobrobit ljudi, in sicer z ohranitvijo in okrepitevijo družbenih pridobitev, zaradi katerih je EU glavna referenčna točka na svetu.

1.15 V zvezi s temeljnim stebrom socialnih pravic EESO pozdravlja dejstvo, da so v strategiji za trajnostno rast za leto 2020 te pravice znova potrjene. EESO želi, da se v ciljih evropskega semestra posebna pozornost posveti vprašanju spola, zlasti glede pravic žensk na delovnem mestu, doseganja enakosti plač, varstva zaposlitve mater (tudi zaradi boja proti upadanju števila prebivalstva) ter bistvenega izboljšanja zakonodaje za varstvo družine. To vključuje tudi izboljšanje glede starševskega dopusta za očete ter vzpostavitev dobrega delovnega okolja, ki preprečuje vse oblike telesnega in psihološkega nasilja do žensk. V zvezi z enakostjo spolov je treba dosledno in pravično uporabljati tudi zakonodajo o razvezah, da se zagotovi, da imata oba zakonca vedno enake pravice glede mladoletnih otrok.

1.16 EESO meni, da mora EU okrepiti svoj mednarodni položaj, da bi ohranila blaginjo, varnost in vrednote, na katerih temelji. Prevzeti mora vodilno vlogo na svetovni ravni, in sicer s podporo splošnemu odločnemu in doslednemu uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja OZN ter večstranski svetovni ureditvi, ki temelji na pravilih in izhaja iz OZN. Odločno bi morala zagovarjati načela demokracije in varstva planeta, pravne države in temeljnih pravic.

1.17 EESO je prepričan, da bi lahko dokončanje enotnega trga, ki bi bil dovolj opremljen in povezan ter osredotočen na potrebe državljanov in podjetij, bistveno prispevalo k rasti, če se osredotočimo na državljane in podjetja. Biti mora tudi v središču skladnega in vključujočega evropskega povezovanja, ki ima nov zagon, je sodobno in skladno z novimi tehnologijami in infrastrukturo popolnoma interoperabilnega digitalnega enotnega trga. V prehodu na evropski zeleni dogovor bi bila posebej poudarjena vloga modela podjetij, usmerjenih v ljudi, kot so podjetja socialne ekonomije.

1.18 Po mnenju EESO je treba – poleg korenite upravne poenostavitve, obsežne digitalizacije in intenzivne krepitve zmogljivosti vseh zainteresiranih strani – vzpostaviti tudi okrepljeno infrastrukturo upravljanja enotnega trga na ravni EU in nacionalni ravni.

1.19 EESO meni, da lahko uresničevanje predlagane strateške vizije spremljajo težave in odpor, če ne bodo vzpostavljeni novi mehanizmi upravljanja, ki bodo proaktivno vključili državljane in podjetja ter javne in zasebne akterje na lokalni in regionalni ravni, v procesu od spodaj navzgor, v katerem bo mogoče izraziti in uveljaviti konkretne potrebe in vprašanja s terena.

1.20 EESO zato priporoča nove strukture upravljanja na različnih ravneh, s katerimi je mogoče zagotoviti sodelovanje in udeležbo lokalnih akterjev in civilne družbe pri pripravi in izvajanju pravičnih ukrepov, ki odražajo dejanske razmere, v katerih delujejo.

2. Letna strategija za trajnostno rast za leto 2020 (sporočilo Komisije)

2.1 Zdi se, da se zdaj vsi zavedamo, da je za prihodnost Evrope potrebna nova dolgoročna globalna strategija za trajnostno in vključujočo rast – ki jo spremlja celovit načrt izvajanja, da se do leta 2030 dosežejo cilji trajnostnega razvoja. Ta strategija bi morala zajeti vse vidike, ki vplivajo na evropsko družbo in državljane, podjetja in okolje, v katerem delujejo, na industrijo in njeno konkurenčnost, od naložb in javnih naročil do trgovine, znanja in spretnosti, inovacij in podpore za mala in srednja podjetja (MSP).

2.2 Z letno analizo rasti v EU bi morale države članice prednostne naloge, ki jih je v poročilu opredelila Komisija, upoštevati v svojih nacionalnih politikah in strategijah, kot je določeno v njihovih programih stabilnosti in konvergenčnih programih ter v nacionalnih reformnih programih.

⁽¹⁾ Uvodna izjava Christine Lagarde, predsednice ECB, tiskovna konferenca, 12. december 2019.

2.3 Namen sporočila o strateškem letnem pregledu rasti v Evropski uniji za leto 2020 ⁽²⁾ je predstaviti stališče Komisije glede prednostnih nalog, ki bi jih morale države članice upoštevati pri pripravi svojih ekonomskih politik za leto 2020. Temelji na vključevanju ciljev OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 v evropske politike, zlasti na naslednjih področjih:

- okoljska trajnost, povečanje produktivnosti, pravičnost in makroekonomska stabilnost kot štiri razsežnosti nove paradigme ekonomske politike EU v prihodnjih letih,
- potreba po oblikovanju te nove paradigme rasti, ki bo učinkovito obravnavala dolgoročne izzive, ki spreminjajo evropsko družbo,
- vzpostavitev političnega in gospodarskega vodilnega položaja Evrope na svetovni ravni na podlagi te nove paradigme, ki bo tudi spodbuda za potencialno rast,
- stroški in koristi teh politik in strukturnih reform morajo biti kratko- in dolgoročno uravnoteženi: koristi bi morale biti deljene, stroškov pa ne bi smeli nositi najbolj ranljivi državljani,
- za čim večje sinergije med različnimi opredeljenimi strateškimi cilji bodo potrebne znatne javne in zasebne naložbe, med drugim bo treba „vložiti rekordne zneske v vrhunske raziskave in inovacije“, v usposabljanje in zlasti za to, „[d]a bi dosegli podnebne in energetske cilje, določene do leta 2030“,
- optimizacija ključnega dejavnika proračuna EU za obdobje 2021–2027 za uresničitev teh političnih ambicij: „[n]a podlagi obstoječih in novih mehanizmov bo naložbeni načrt za trajnostno Evropo zagotovil naložbe, potrebne za uresničitev evropskega zelenega dogovora. Mehanizem za pravičen prehod bo obravnaval najbolj prizadete regije in zagotovil, da nihče ne bo zapostavljen“,
- okrepitev ekonomskega upravljanja in demokratične odgovornosti, ki morata iti z roko v roki: okrepljena demokratična odgovornost evropskega semestra in širši namen Komisije, da nadaljuje dialog z državami članicami in jih pozove, naj vključijo nacionalne parlamente, socialne partnerje in vse druge ustrezne deležnike.

2.4 EU in države članice bi jih morale zdaj pretvoriti v strategijo in vrsto izvršljivih ukrepov. Če naj bo trajnost temelj politike in ukrepanja, bodo morale evropske institucije, države članice in regije zbrati različna orodja in tako omogočiti sodelovanje vseh državljanov ter hkrati izboljšati kakovost življenja in konkurenčnost gospodarstva EU.

2.5 EESO je v resoluciji z dne 30. oktobra 2019 poudaril, da je treba „[u]krepati na vseh ravneh istočasno ter ustvariti dinamiko ukrepanja za obravnavo nujnih gospodarskih, socialnih in okoljskih izzivov“ ⁽³⁾. Pozval je h krovni strategiji EU o trajnosti do leta 2050 za izvajanje Agende 2030 OZN ⁽⁴⁾.

2.6 V tej resoluciji je EESO tudi poudaril, da ta „sprememba paradigme zahteva“:

- „spremembo upravljanja – potrebni so posebni mehanizmi upravljanja za hitrejše reševanje nujnih problemov in spopadanje s kompleksnimi vprašanji. Tovrstni mehanizmi bi bili namenjeni povezovanju ravni EU in držav članic in ne nadomeščanju ukrepanja na kateri koli od njiju“,
- „vključevanje ciljev trajnostnega razvoja v procese EU za spremljanje gospodarskih in socialnih kazalnikov ter proračunsko načrtovanje“,
- možnost, da bi lahko v evropski semester vključili „nove izboljšane in merljive dopolnilne socialne, gospodarske in okoljske kazalnike za spremljanje in sledenje vseh vidikov evropskega stebra socialnih pravic ter njegovih načel in 17 ciljev trajnostnega razvoja“.

2.7 Trajnost je bistveni element vsakršne uspešne strategije za konkurenčnost in Evropa bi morala s tem namenom okrepiti motorje gospodarstva, s čimer bi se okreplil njen globalni položaj inovatorke, na podlagi modela krožnega gospodarstva. S tem bi nastala naslednja generacija tržnih priložnosti, ki bi jih vodilo povpraševanje po trajnostnih rešitvah. Za trdno rast tržnega povpraševanja po trajnostnih rešitvah je potrebna skladnost političnih ciljev, usmerjenih v trajnost.

⁽²⁾ Letna strategija za trajnostno rast za leto 2020 (COM(2019) 650 final).

⁽³⁾ Resolucija EESO o prispevku Evropskega ekonomsko-socialnega odbora k delovnemu programu Komisije za leto 2020 in pozneje (UL C 47, 11.2.2020, str. 1).

⁽⁴⁾ *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* [Spreminjamo naš svet: agenda OZN za trajnostni razvoj do leta 2030].

2.8 EESO je v dodatnem mnenju o letnem pregledu rasti za leto 2019 ⁽⁵⁾ poudaril:

- potrebo po povečanju javnih in zasebnih naložb, zlasti za socialno in izobraževalno infrastrukturo,
- uskladitev s cilji OZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in načrtom za energetske in podnebni prehod,
- okrepitev strukturnih reform, zlasti v zvezi s strukturnimi neravnovesji in presežki na tekočem računu,
- uporabo sredstev za fizične, digitalne in okoljske naložbe ter naložbe v izobraževanje in pridobivanje znanja, spretnosti in kvalifikacij;
- osrednje mesto, ki ga mora imeti varstvo socialnih pravic v evropskem semestru, in sicer z enako težo kot makroekonomski in fiskalni cilji;
- obdavčitev mora biti ugodna za produktivne naložbe in porabo v realnem gospodarstvu;
- posvetovanje s socialnimi partnerji v različnih fazah evropskega semestra;
- izključitev strateško pomembnih sredstev iz privatizacije javnega premoženja.

2.9 Na makroekonomski ravni je jasno, „da je potrebna nova evropska gospodarska strategija: pozitivna podoba prihodnjega razvoja gospodarstva EU v širšem svetu, ki bi pomagala povečati odpornost EU na gospodarske šoke ter ekonomsko, socialno in okoljsko trajnost njenega gospodarskega modela. Tako bo EU znova pridobila zaupanje državljanov in povečala stabilnost ter blaginjo za vse Evropejce“ ⁽⁶⁾.

2.10 Potrebno je naslednje: „trajnostna in vključujoča rast, zmanjševanje neenakosti, navzgor usmerjena konvergenca, skrb za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti v skladu s cilji strategije Evropa 2020, dobri pogoji za podjetja in okolje, ki spodbuja naložbe, kakovostna delovna mesta in ustrezne plače, boj proti revščini in socialni izključenosti, stabilne in vzdržne javne finance, stabilen finančni sektor ter doseganje ciljev trajnostnega razvoja za leto 2030 in pariškega podnebnega sporazuma“ ⁽⁷⁾.

2.11 EESO je prepričan, da lahko resnična prihodnost Evropske unije temelji le na združevanju trdnih gospodarskih temeljev z močno socialno razsežnostjo ⁽⁸⁾, in se vztrajno zavzema za navzgor usmerjeno konvergenco in učinkovitejšo socialno politiko tako na ravni EU kot držav članic ⁽⁹⁾. Zagotoviti je treba „jasen in usklajen načrt, v katerem bi bile določene prednostne naloge za izvajanje stebra, in izvrševanje veljavnih socialnih pravic in standardov“. „Nov proces evropskega semestra bi moral doseči socialne cilje v okviru spremljanja socialnih neravnovesij, uvesti pa bi bilo treba tudi nove, merljive kazalnike skupaj s ciljno usmerjenimi priporočili za posamezne države na socialnem področju.“ ⁽¹⁰⁾.

2.12 V okviru ukrepov za krepitev enotnega trga bi bilo treba spodbujati „ustvarjanje ustreznega okolja za razvoj najrazličnejših oblik podjetij, ki so se pripravljena soočiti z izzivi današnje družbe“. Treba je „združiti in povezati različne oblike podjetij, vendar je treba vsakemu od teh območij nameniti pozornost v smislu zakonodajnega ukrepanja in javnih naložb“. Zavrniti je treba „univerzalni pristop (angl. *one size fits all*)“ ⁽¹¹⁾.

⁽⁵⁾ UL C 190, 5.6.2019, str. 24.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO z dne 17.7.2019 *Za bolj odporno in trajnostno evropsko gospodarstvo* (UL C 353, 18.10.2019, str. 23).

⁽⁷⁾ Mnenje EESO z dne 17. julija 2019 *Nova vizija za dokončanje ekonomske in monetarne unije* (UL C 353, 18.10.2019, str. 32).

⁽⁸⁾ Mnenje EESO z dne 19. oktobra 2017 o vplivu socialnega vidika in Evropskega stebra socialnih pravic na prihodnost EU (UL C 81, 2.3.2018, str. 145), točki 1.2 in 2.2.

⁽⁹⁾ Npr. v mnenjih o načelih učinkovitih in zanesljivih sistemov socialnega varstva (UL C 13, 15.1.2016, str. 40); o vplivu socialnega vidika in Evropskega stebra socialnih pravic na prihodnost EU (UL C 81, 2.3.2018, str. 145), in o predlogu priporočila Sveta o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite (UL C 440, 6.12.2018, str. 135).

⁽¹⁰⁾ Mnenje EESO z dne 25.9.2019 *Evropski steber socialnih pravic – ocena začetka izvajanja in priporočila za naprej* (UL C 14, 15.1.2020, str. 1).

⁽¹¹⁾ Mnenje EESO z dne 17. julija 2019 *Spodbujanje podjetništva in inovacijam naklonjenega enotnega trga – podpiranje novih ekonomskih modelov za soočanje z družbenimi izzivi in prehodi* (UL C 353, 18.10.2019, str. 6) točki 1.3 in 1.5.

2.13 EESO je poudaril, da se bo „[z]aradi sprememb proizvodnih procesov in gospodarstva na splošno, ki jih povzročajo nove tehnologije, umetna inteligenca in masovni podatki, [...] korenito spremenil tudi trg dela“ in da „je pomembno, da ti procesi sprememb potekajo v okviru konstruktivnega socialnega dialoga, ob spoštovanju pravic delavcev in kakovosti njihovega življenja“⁽¹²⁾.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Po mnenju EESO je najbolj pomembno priporočiti okrepitev trajnostne gospodarske rasti. Tako se bodo ustvarjali nova in trajnostna delovna mesta ter blaginja, ki je potrebna za ohranitev naložb za povečanje rasti skupne faktorske produktivnosti krožnega gospodarstva ter pospešitev strukturnih reform s ciljem boljšega upravljanja in večje odgovornosti, zlasti na digitalnem in okoljskem področju, in razvoja znanja in spretnosti ter kvalifikacij in zaščite socialnih pravic, ki jih potrebuje nova paradigma *evropskega zelenega dogovora*.

3.2 Prehod na nov razvojni model mora temeljiti na konkurenčni trajnosti, ki je glavni steber zmagovitega evropskega socialnega tržnega gospodarstva in mora tudi v prihodnje ostati vodilno načelo. Pri tem pa je nujno državljanje in regije zavarovati pred neizogibnimi stroški sprememb, in sicer z naložbami v učinkovite in integrirane sisteme socialne zaščite.

3.3 Finančna kriza je poudarila pomen stabilnosti in povezovanja na kapitalskih in finančnih trgih, kjer je razdrobljenost še vedno ovira za večjo rast podjetij in naložb: treba bi bilo sprejeti dodatne ukrepe, zlasti v finančnem sektorju, za obnovo zaupanja trgov in zaupanja v vseh državah članicah.

3.4 EU potrebuje novo gospodarsko strategijo, s katero bo spodbujala stalen, vključujoč in trajosten gospodarski razvoj ter zagotavljala polno in produktivno zaposlitev in dostojno delo za vse. EESO je prepričan, da mora biti dokončanje enotnega trga, ki bi bil dovolj opremljen in povezan ter osredotočen na potrebe državljanov in podjetij, v središču skladnega in vključujočega evropskega povezovanja, ki ima nov zagon, je sodobno in skladno z novimi tehnologijami in infrastrukturo popolnoma interoperabilnega digitalnega enotnega trga. V prehodu na evropski zeleni dogovor bi bila posebej poudarjena vloga modela podjetij, usmerjenih v ljudi, kot so podjetja socialne ekonomije.

3.5 Po mnenju EESO je treba – poleg korenite upravne poenostavitve, obsežne digitalizacije in intenzivne krepitev zmogljivosti vseh zainteresiranih strani – vzpostaviti tudi okrepljeno infrastrukturo upravljanja enotnega trga na ravni EU in nacionalni ravni. Za to je potrebno proaktivno vključevanje državljanov, potrošnikov in podjetij, da bi zagotovili enostavnejšo in uporabniku prijazno zasnovo ter pravočasno, pregledno in učinkovito izvajanje in uporabo pravil enotnega trga, kar je podlaga za uspešen prehod na digitalno, učinkovito, skladno, uravnoteženo in trajnostno EU z ekonomskega, okoljskega in socialnega vidika.

3.6 EESO znova poudarja, „da je treba čim prej odpraviti infrastrukturni, teritorialni in kulturni digitalni razkorak, ki trenutno zavira gospodarski in socialni razvoj v EU in je vir neenakih življenjskih pogojev in priložnosti za državljanje in podjetja“⁽¹³⁾.

3.7 EESO meni, da lahko uresničevanje predlagane strateške vizije spremljajo težave in odpor, ki bi lahko upočasnili njeno izvajanje, če ne bodo vzpostavljeni novi mehanizmi upravljanja, ki bodo proaktivno vključili državljanje in podjetja ter javne in zasebne akterje na lokalni in regionalni ravni v procesu od spodaj navzgor, v katerem bo mogoče izraziti in uveljaviti konkretne potrebe in vprašanja s terena. Zato evropskim in nacionalnim institucijam priporoča nove strukture upravljanja, s katerimi je mogoče zagotoviti sodelovanje in udeležbo lokalnih akterjev in civilne družbe pri pripravi in izvajanju pravičnih ukrepov, ki odražajo dejanske razmere, v katerih delujejo.

V Bruslju, 19. februarja 2020

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽¹²⁾ Mnenje EESO z dne 17. julija 2019 *Spodbujanje podjetništva in inovacijam naklonjenega enotnega trga – podpiranje novih ekonomskih modelov za soočanje z družbenimi izzivi in prehodi* (UL C 353, 18.10.2019, str. 6), odstavki 1, 3 in 15.

⁽¹³⁾ Mnenje EESO z dne 18.10.2017 o *vmesnem pregledu izvajanja strategije za notni digitalni trg* (UL C 81, 2.3.2018, str. 102), točka 1.8.

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja

(COM(2019) 652 final)

(2020/C 120/02)

Poročevalec: **Petr ZAHRADNÍK**

Zaprosilo	Evropska komisija, 6. 2. 2020
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	4. 2. 2020
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	19. 2. 2020
Plenarno zasedanje št.	550
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	129/10/17

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se gospodarska rast v euroobmočju upočasnjuje in da se trend zmanjševanja stopnje brezposelnosti postopoma zaključuje, hkrati pa stalno naraščajo dejavniki tveganja, ki vplivajo na gospodarsko uspešnost.

1.2 EESO vendarle meni, da je evropski zeleni dogovor temelj prihodnje gospodarske sestave EU in euroobmočja, saj lahko pomeni začetek temeljnih sprememb in prelomno točko. Veliko bo odvisno od tega, kako se bomo s temi spremembami spopadli. Če bodo uvedene uspešno, bi lahko Evropa zabeležila pospešen gospodarski in socialni napredek. V nasprotnem primeru pa bi bila integriteta EU zelo resno ogrožena.

1.3 Pomemben pokazatelj gospodarskega razvoja – tako s tradicionalnega vidika kot tudi z vidika novih elementov iz evropskega zelenega dogovora – so še vedno prisotne geografska razdrobljenost in razlike znotraj EU, in to navkljub razmeroma uspešni konvergenci v zadnjih nekaj letih.

1.4 EESO podpira stališče, da bi lahko evropski zeleni dogovor zagotovil platformo za spodbujanje skupne evropske dodane vrednosti, ki je potrebna za podpiranje in pospešitev konvergence.

1.5 EESO ugotavlja, da je bilo kljub vztrajnim dejavnikom tveganja, zlasti v nekaterih državah članicah, opaziti izboljšave v zvezi s stanjem, stabilnostjo in delovanjem finančnega sektorja v euroobmočju.

1.6 EESO je prepričan, da bi lahko strukturne reforme in naložbe, ki jih terja evropski zeleni dogovor, veliko prispevale k nadaljnji gospodarski blaginji euroobmočja, tudi tistih držav članic, katerih potencial rasti je trenutno pod povprečjem. To bi pripomoglo h konvergenci znotraj euroobmočja in EU kot celote.

1.7 EESO poudarja, da bo za uresničitev ciljev evropskega zelenega dogovora nujno potreben zdrav kapitalski vložek, ki pa še ni v celoti zagotovljen. Posebej nas skrbi to, da so predlagana finančna sredstva za sklad in mehanizem za pravični prehod nezadostna. Vanj bo treba vključiti tudi nacionalne javne in zasebne vire ter vzpostaviti mehanizem, ki bo zagotovil, da bodo sredstva namenjena doseganju teh ciljev.

1.8 EESO poudarja, da je v prihodnjem obdobju še naprej potrebna previdna in hkrati agresivna fiskalna politika, zlasti zaradi pričakovane upočasnitve gospodarske rasti, obenem pa je treba zagotoviti uravnoteženo razmerje med gospodarsko politiko in stebri, na katerih temelji ekonomska in monetarna unija. K uresničevanju teh ciljev bi pripomoglo sprejetje zlatega pravila za javne naložbe.

1.9 EESO priporoča, naj se večja pozornost nameni prilagoditvi davčnih sistemov prihodnjim potrebam, in sicer tako, da se spodbudi okolju prijaznejše ravnanje potrošnikov in proizvajalcev, zagotovi pravična obdavčitev, ki preprečuje zaostrovanje razlik v prihodkih in bogastvu, ter uvedejo predpisi za preprečevanje davčnih goljufij, davčnih utaj in izogibanja davkom.

1.10 EESO poudarja, da je treba najti pravo ravnovesje med spodbujanjem finančnih inovacij in določitvijo pravil za nadzor in regulacijo finančnega trga v času, ko se hitro širijo nove vrste finančnih platform. Odbor poudarja, da je zelo pomembno zagotoviti stabilnost finančnega trga, in je že večkrat opozoril na zaostanek pri izvajanju preostalih ključnih elementov, ki so bistvenega pomena za dokončno vzpostavitev finančne unije.

2. Kratka vsebina dokumenta Komisije

2.1 Gospodarska rast v euroobmočju se upočasnjuje, raven brezposelnosti se ne znižuje več, inflacija pa kljub zmerni rasti ostaja nizka in pod ciljno stopnjo.

2.2 Po napovedih za leto 2020 bo število dejavnikov tveganja in z njimi povezanih negotovosti naraslo. Če se naložbe ne bodo korenito povečale, zlasti v sektorjih z visoko produktivnostjo, v katerih lahko euroobmočje in EU konkurirata na svetovni ravni, lahko tveganja povzročijo daljše obdobje šibke rasti, nizke inflacije in nizke rasti plač ter vse večjo dohodkovno neenakost v prihodnjih letih.

2.3 Kljub ugodnim razmeram na trgu dela je bilo v letih 2018 in 2019 zabeleženo le počasno in zmerno povišanje realnih plač, ki ni preseglo enega odstotka in je bilo poleg tega zelo neenakomerno, z neravnovesji pri porazdelitvi bogastva. V številnih primerih so se razlike v plačah dejansko povečale, pri čemer so realne plače v nekaterih državah še vedno nižje kot pred desetimi leti. Tako se povečuje število revnih zaposlenih – tistih, ki, četudi so zaposleni, težko prestopijo prag revščine oziroma jim grozi socialna izključenost. Povečanje realnih plač in zmanjšanje revščine sta pomembna pri zviševanju življenjskih standardov in zasebne porabe, kar prinaša koristi za proizvodnjo in rast.

2.4 Velik presežek na tekočem računu se je znižal in vrzel med državami članicami s primanjkljajem ter tistimi s presežkom na računu se je nekoliko zmanjšala, predvsem zaradi slabšega zunanjega povpraševanja. Kljub temu imajo nekatere države članice še vedno čezmerne presežke. Z ukrepi za njihovo zmanjšanje, kot so naložbe in plače, bi pomagali odpraviti šibko rast euroobmočja.

2.5 Evropski zeleni dogovor je popolnoma nov element. Obravnava se kot dolgoročna priložnost, ki bi sicer lahko že kratkoročno vplivala na trajnostno gospodarsko rast, vendar bo kratkoročno in srednjeročno povzročila ogromne finančne stroške. Izredno pomembni bodo tudi novi predlagani instrumenti: naložbeni načrt za trajnostno Evropo in Sklad za pravični prehod.

2.6 Nesorazmerja v gospodarskem razvoju euroobmočja ostajajo izziv. Povzročajo jih tako globoke posledice prejšnje gospodarske krize kot tudi raznolikost strukturnih težav v gospodarstvih posameznih držav članic, ki tem onemogočajo, da bi v celoti uresničile svoj gospodarski potencial. Nesorazmerja imajo tudi resne družbene posledice, zlasti stalno revščino in socialno izključenost. Čeprav se je število ljudi, ki so se znašli v takšni situaciji, v primerjavi z letom 2012 zmanjšalo za približno pet milijonov, se EESO upravičeno sprašuje, ali glede na pričakovano upočasnitev gospodarske rasti obstaja tveganje, da bi se razmere ponovile, in ali so EU in države članice zdaj bolj pripravljene na soočenje s to grožnjo.

2.7 Stanje, stabilnost in delovanje finančnega sektorja v euroobmočju so se po krizi znatno izboljšali, vendar so tveganja še vedno navzoča, prav tako pa še vedno obstajajo področja, ki niso v popolnoma dobrem stanju, kar velja zlasti za nekatere nacionalne finančne sisteme.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO ugotavlja, da euroobmočje sicer še vedno beleži gospodarsko rast, vendar ta začenja slabeti. Na tej stopnji je pomembno upoštevati, da ekonomska in monetarna unija temelji na monetarnem in finančnem stebru, gospodarskem stebru, socialnem stebru in političnem stebru. EESO v skladu s svojimi prejšnjimi mnenji ⁽¹⁾ priporoča, naj bodo ti stebri enakomerno uravnoteženi, saj lahko zanemarjanje ali ogrožanje ravnotežja med njimi povzroči nevarne razlike.

3.2 EESO kljub temu meni, da je lahko evropski zeleni dogovor temeljni parameter za izvajanje potrebnih strukturnih reform in uvajanje posledičnih naložb. Simbioza med evropskim zelenim dogovorom in strukturnimi reformami lahko znatno izboljša pogoje za dolgoročno trajnostno gospodarsko rast ter odpravi negativne socialne in okoljske zunanje učinke ter nekatere druge pomanjkljivosti trga pod pogojem, da so upoštevani cilji trajnostnega razvoja ZN in načela evropskega stebra socialnih pravic.

3.3 EESO meni, da so reforme še posebej pomembne za tiste države članice, katerih potencial rasti je precej pod povprečjem euroobmočja. Obsežne naložbe, usmerjene v proizvodne sektorje, jim bodo omogočile, da v prihodnjem desetletju to vrzel odpravijo.

3.4 Kot EESO odločno poudarja, je treba upoštevati, da bi lahko euroobmočje brez ustreznih in trajnostnih naložb vstopilo v daljše obdobje nizke potencialne rasti in produktivnosti, nizkih plač, naraščajočih neenakosti in nepredvidljive inflacije.

3.5 EESO ugotavlja, da bo moralo euroobmočje v prihodnjem obdobju pokazati večjo odgovornost in dojemljivost glede vpliva gospodarstva na podnebne spremembe. Obseg in intenzivnost podnebnih sprememb trenutno predstavljata enega največjih svetovnih sistemskih tveganj, ki so dobro znana.

3.6 EESO meni, da bo leto 2020 najverjetneje prelomnica, saj bo sprememba gospodarske paradigme privedla do vključitve okoljskih meril med elemente odločanja na trgu. To bo imelo daljnosežne posledice tudi po letu 2020. Preobrat je bistvenega pomena ne le z vidika delovanja gospodarskega sistema, temveč tudi z vidika pričakovanih rezultatov gospodarske politike. EESO opozarja, da bi lahko celotnemu projektu EU izjemno škodilo, če bi bila ta ključna faza slabo izvedena. Zato je o tem nujno treba doseči soglasje med različnimi stranmi, na primer med Evropsko komisijo in državami članicami ter med samimi državami članicami. Sem sodi spoštovanje znatnih regionalnih razlik, razlik med interesi različnih delov civilne družbe itd.

3.7 EESO meni, da so evropski zeleni dogovor in glavna instrumenta za njegovo izvajanje – naložbeni načrt za trajnostno Evropo in Sklad za pravični prehod – priložnost za odziv na izzive in potrebe, ki so se pojavili. Izvajanje dogovora bo pomemben preskus tega, ali so interesi članic euroobmočja in EU kot celote skladni. Pri tem države članice ne smejo le braniti svojih potreb, temveč morajo upoštevati tudi potrebe drugih članic in si prizadevati za skupno stališče, ki bo koristilo vsem. Prav tako je treba upoštevati vpliv na posamezne segmente družbe, tudi z zagotavljanjem pravične porazdelitve stroškov in koristi podnebne politike med državami članicami in znotraj njih.

3.8 EESO opozarja, da bodo glede na velik izziv, ki ga predstavlja evropski zeleni dogovor, skupni viri, ki so na voljo v proračunu EU, nedvomno povsem nezadostni. Zato je treba nujno razmisliti o novem okviru za financiranje skupnih strateških potreb EU, ki bo vključeval tudi nacionalna javna in zasebna sredstva. EESO dodaja, da priložnosti za dodeljevanje teh sredstev niso zgolj na zelenih področjih, temveč tudi na področjih, ki lahko znatno prispevajo k doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora, kot so digitalna preobrazba, razvoj mrežnih gospodarskih panog ter pametna in trajnostna prometna infrastruktura.

⁽¹⁾ UL C 47, 11.2.2020, str. 106; UL C 353, 18.10.2019, str. 32.

3.9 EESO meni, da je treba nujno skrbno uskladiti naložbene strategije euroobmočja in EU za prihodnje desetletje ter spoštovati interese vseh deležnikov. Od leta 2021 bosta temu namenu služili tudi dve novi orodji – proračunski instrument za konvergenco in konkurenčnost ter program InvestEU⁽²⁾ – hkrati z učinkovito uporabo tradicionalnih načinov upravljanja proračunskih sredstev EU, kot je kohezijska politika.

3.10 Gospodarska kriza je leta 2008 ohromila proces gospodarske konvergence držav evroobmočja. Do oživitve gospodarstva ni prišlo povsod: ta trend je zaznati v srednji in vzhodni Evropi, na jugu pa ne. Hkrati so najuspešnejše države srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope prehiteli ali dohiteli nekatera bolj tradicionalna gospodarstva EU, ta proces pa se bo v naslednjem desetletju verjetno nadaljeval. Vendar je treba konvergenco pospešiti, saj so med državami članicami še vedno velike razlike. Pri tem vprašanju EESO podpira trajnostno in vključujočo rast EU kot celote ter zmanjšanje socialnih in gospodarskih neravnovesij v državah članicah in med njimi.

3.11 EESO izrecno poudarja, da je treba različne sestavne dele gospodarske politike uravnotežiti. Zlasti je bistveno, da se ukrepa tudi z instrumenti fiskalne politike, na kar je v zadnjih letih opozarjala ECB. Ta bo verjetno še naprej vodila v rast usmerjeno, spodbujevalno denarno politiko, katere cilj ni le približati inflaciji ciljni inflaciji, temveč tudi ohraniti ugodne pogoje rasti in hkrati zagotoviti finančno stabilnost. EESO poleg tega priporoča, naj se utrdi vloga ECB kot posojilodajalca v skrajni sili.

3.12 Izboljšanje fiskalne discipline v prejšnjem obdobju omogoča preudarno in hkrati agresivno davčno politiko, ki jo bo treba uvesti v bližnji prihodnosti, pri čemer je treba upoštevati tudi učinke resnične upočasnitve gospodarske rasti v prihodnjih letih. Zdaj je še veliko prostora za naložbe, pa tudi za nadaljnjo, vidno krepitev izvajanja strukturne politike, da bi tako povečali gospodarski potencial ter odpravili vztrajna neravnovesja in znake nedelovanja trga, hkrati pa zagotovili pravične delovne pogoje in socialno zaščito. To na primer pomeni, da je treba podpirati učinkovito delovanje institucij, delujoč in neodvisen pravosodni sistem, dobro javno upravo, trdne temelje za boj proti korupciji, učinkovite davčne sisteme, dobre izobraževalne sisteme, s trgom skladna orodja za spodbujanje podjetništva, visoke standarde pri zagotavljanju podpore za brezposelnost in krepitev mehanizmov za socialni dialog, med njimi kolektivnih pogajanj.

3.13 EESO je prepričan, da je smiseln nadaljnji razmislek o ustreznosti in trajnosti obstoječih parametrov davčnega sistema. Za euroobmočje je značilno sorazmerno visoko davčno breme, kar velja tudi za obdavčitev dela. Hkrati pa okoljski in nepremičninski davki običajno predstavljajo zelo majhen delež celotnega davka. EESO zato ugotavlja, da je treba uvesti davčno politiko, s katero bi zmanjšali davčno obremenitev dela in na primer povišali davke za špekulativno trgovanje. Priporoča uvedbo pravičnega obdavčevanja, zlasti v zvezi z novimi oblikami digitalnega gospodarstva, pri katerih je kapital bolj osredotočen na pridobivanje vrednosti kot pa na proizvodnjo blaga in opravljanje storitev. V prihodnje bi lahko okoljski davki postali pomemben instrument za spodbujanje bolj okolju prijaznega ravnanja potrošnikov in proizvajalcev, ne da bi to znatno vplivalo na pogoje za gospodarsko rast. EESO hkrati ugotavlja, da se je treba pri vseh spremembah davčnih sistemov izogniti nadaljnjemu poslabšanju stanja pri že tako neenakomerni porazdelitvi dohodkov in bogastva. Poziva k nadaljnjim in okrepljenim prizadevanjem v boju proti davčnim goljufijam, utajam in izogibanju davkom (agresivno davčno načrtovanje), da bi postal davčni sistem učinkovitejši. Strinja se z Evropsko komisijo, da bi bilo treba okrepiti usklajevanje in sodelovanje med državami članicami pri oblikovanju davčne politike, ki bi pripomogla k ustvarjanju pravičnih pogojev na enotnem trgu. Prav tako podpira prizadevanja in razprave Evropske komisije, da bi dosegli soglasje o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb in dobili pregled nad porazdelitvijo dobičkov med državami članicami. Po mnenju EESO, kot je že navedel v svojem prejšnjem mnenju⁽³⁾ in ponovil v publikaciji Obdavčitev – stališča organizirane civilne družbe, mora splošna davčna politika, zlasti boj proti davčnim goljufijam, ostati prednostno področje prihodnje Evropske komisije. V zvezi s tem EESO podpira razpravo o postopnem prehodu na glasovanje s kvalificirano večino in redni zakonodajni postopek v davčnih zadevah, pri čemer priznava, da morajo imeti vse države članice vedno dovolj možnosti za sodelovanje v postopku odločanja.

⁽²⁾ V zadnjem času so bila ta vprašanja v središču mnenj EESO: UL C 47, 11.2.2020, str. 106; UL C 62, 15.2.2019, str. 131; UL C 282, 20.8.2019, str. 20.

⁽³⁾ UL C 353, 18.10.2019, str. 90.

3.14 EESO je že večkrat poudaril, da je bistveno ohranjati in izboljševati delovanje enotnega trga ter ustvariti in zagotoviti pogoje za pošteno konkurenco in kakovostno poslovno okolje. Ta problem je mogoče obravnavati z dejavnostmi in ukrepi v okviru procesa evropskega semestra.

3.15 EESO se dobro zaveda, da prinašajo velikanski strukturni izzivi evropskega gospodarstva neizogibne socialne učinke in posledice. Za uspešno premagovanje teh izzivov so bistvenega pomena zagotavljanje in spodbujanje pogojev za razvoj novih poklicnih znanj in spretnosti, vzpostavitev načinov za prehajanje med poklici ter zagotavljanje učinkovite in ustrezne socialne zaščite. EESO meni, da je ustrezna platforma za doseganje tega cilja evropski steber socialnih pravic, in se strinja s tem, da se njegove določbe vključijo v zakonodajo EU.

3.16 EESO opozarja na neskladje med hitrostjo inovacij v finančnem sektorju in zmožnostjo regulativnih sistemov, da se prilagodijo nanje s pravili in zaščitnimi ukrepi. Zdi se, da tradicionalni sektor kreditnih storitev zelo dobro ščitijo vse strožja pravila, čeprav ta terjajo visoke stroške usklajevanja, medtem ko poslovno okolje pogosto potrebuje prožnejša in dostopnejša orodja. V tem smislu sta bančna unija in euroobmočje pomemben ekosistem, vendar se od njiju kljub temu pričakujejo učinkovitejši regulativni sistemi in pravila za spodbujanje naložb na celotnem enotnem trgu ter odpravljanje ovir, da finančni trgi in njihove operacije ne bi bili več v veliki meri omejeni z nacionalnimi mejami.

3.17 EESO poudarja, da proces oblikovanja finančne unije (tj. združitev bančne unije z unijo kapitalskih trgov) ter ekonomske in monetarne unije ob koncu drugega desetletja 21. stoletja še vedno ni končan. Pozdravlja napredek, ki je bil dosežen zlasti na področju ekonomske unije, kjer so se instrument evropskega semestra in njegove nenehne izboljšave izkazali za koristne. Hkrati z zaskrbljenostjo ugotavlja, da v primeru monetarne unije (tako z vidika držav članic, ki so še vedno zunaj euroobmočja, kot tudi glede napredka pri zunanem zastopanju in upravljanju euroobmočja) ter v primeru finančne unije v zadnjih mesecih ni bil dosežen viden napredek. EESO pozdravlja dejstvo, da se je odpornost in trdnost finančnega sektorja v euroobmočju povečala, in podpira ukrepe za ublažitev preostalih pomanjkljivosti. Poziva k hitri vzpostavitvi evropskega sistema jamstva za vloge in pozdravlja sporočilo Evropske komisije o krepitvi evropskega nadzornega in regulativnega okvira, med drugim ukrepov v boju proti pranju denarja.

3.18 Da bi se okrepil tudi politični steber ekonomske in monetarne unije, EESO pozdravlja stališče Evropske komisije o vključevanju socialnih partnerjev v reforme na področju zaposlovanja ter socialnih in gospodarskih zadev, saj meni, da je to bistvenega pomena za krepitev odgovornosti in podpore pri izvajanju reform. Predvsem pa je podpora socialnih partnerjev in civilne družbe kot celote bistvena za ravnovesje med finančnim, gospodarskim, družbenim in političnim stebrom ekonomske in monetarne unije.

4. Posebne ugotovitve

4.1 EESO meni, da je zeleno razsežnost in njene družbene posledice nujno treba vključiti v gospodarski sistem in vsakodnevno ravnanje gospodarskih akterjev ter oblikovalcev in izvajalcev politike.

4.2 Evropski zeleni dogovor mora biti povezan s socialno razsežnostjo. Čeprav se moramo spopasti z izzivom podnebnih sprememb, moramo spodbujati tudi vključujočo rast, izboljšati gospodarsko prilagodljivost, zmanjšati neenakosti, doseči pravične delovne pogoje za vse delavce, okrepiti izobraževalne sisteme za usposabljanje delavcev in obravnavati vprašanja revščine in socialne izključenosti. EESO pozdravlja vključitev evropskega stebra socialnih pravic in ciljev trajnostnega razvoja v proces evropskega semestra. Vendar je treba to dodatno formalizirati.

4.3 EESO z velikim zanimanjem spremlja predlog za uvedbo naložbenega načrta za trajnostno Evropo in Sklada za pravični prehod, ceni določitev ciljev zanj in pozdravlja predlagane ukrepe, kot je povečanje sredstev iz proračuna EU za podnebne in okoljske pobude. Kljub temu dodaja, da naložbeni načrt za trajnostno Evropo še vedno ne bo zadostoval, saj naj bi vsako leto omogočil naložbe v višini približno 100 milijard EUR, po ocenah Evropske komisije pa je za doseg podnebnih in energetskih ciljev EU do leta 2030 potrebnih približno 260 milijard EUR dodatnih naložb letno. Glede na omenjeno bi bilo treba zlasti okrepiti Sklad za pravični prehod kot jedro celotnega mehanizma za takšen prehod. V prihodnjih mnenjih EESO bo o teh pobudah predstavljena podrobnejša ocena.

4.4 EESO predlaga, naj se evropski zeleni dogovor obravnava kot platforma za spodbujanje skupne evropske dodane vrednosti, skupnih potreb in interesov ter sovlaganja, saj bodo prihodki tega koristili celotni EU in euroobmočju, ne zgolj posameznim akterjem.

4.5 Z vidika uspešnega izvajanja evropskega zelenega dogovora je zelo pomembno, da je pristop uravnotežen po vsej EU in euroobmočju. EESO meni, da je ta parameter nujno potreben, da se zagotovijo ugodni pogoji za nadaljnjo konvergenco in makroekonomsko stabilnost.

4.6 EESO priznava, da je preudarno in postopkovno nesporno delovanje nacionalnih fiskalnih mehanizmov zelo pomembno za fiskalno vzdržnost. Na strani prihodkov bi to lahko na primer vključevalo poštenost in preglednost davčnih sistemov in izpolnjevanja davčnih obveznosti, na strani odhodkov pa določitev ustreznih pravil za javna naročila in uporabo meril za določanje in merjenje učinkovitosti ter kakovosti javne porabe.

4.7 EESO priporoča, da se – za izboljšanje delovanja enotnega trga in njegovih povezav z evropskim semestrom z usmeritvijo osredotočenosti v priporočilih za posamezne države, uskladitvijo s proračunom EU in doslednim upoštevanjem zavez, ki izhajajo iz priporočil – izvede sistematična ocena koristi teh dejavnosti v smislu doseganja fiskalne zmogljivosti, krepitev konkurenčnosti Evrope kot celote ter izboljšanja okoljske in družbene trajnosti.

4.8 Ne bi se smeli osredotočati le na javni dolg, temveč tudi na zaščito javne blaginje. Obsežna sredstva niso potrebna le za obravnavo podnebnih sprememb; po zastoju v rasti obsega javnih naložb je nujno treba povečati naložbe v javno infrastrukturo (na primer v digitalizacijo), kar ne bo le podpiralo kratkoročno gospodarsko rast, temveč bo zagotovilo tudi dolgoročno proizvodno zmogljivost za doseganje blaginje in konkurenčnosti v prihodnje. V skladu z mnenjem Evropske komisije je za fiskalno politiko potrebno dopolnjevanje z monetarnim stališčem ECB. Sprejetje zlatega pravila fiskalne politike za javne naložbe bi lahko sprožilo in okrepilo rast javnih naložb v ta namen, če bi se ob tem ohranila fiskalna disciplina.

4.9 Da bi izboljšali prožnost in odpornost euroobmočja v primeru gospodarskih pretresov, bi bilo treba uvesti instrument, ki bi državam članicam pomagal, da se soočijo s posledicami takšnih pretresov in se, kot preventivni ukrep, še bolje pripravijo na spopadanje z njimi. EESO zato pozdravlja predlagani proračunski instrument za konvergenco in konkurenčnost⁽⁴⁾ ter sporazum o okrepljeni vlogi evropskega mehanizma za stabilizacijo. Hkrati opozarja na nevarnost krhanja ravnotežja med ključnimi stebri (glej zgoraj), na katerih temelji evropska in monetarna unija. Kar zadeva upravljanje instrumentov za stabilizacijo, EESO podpira demokratizacijo z okrepitevijo vloge Evropskega parlamenta in socialnih partnerjev znotraj političnega stebra ekonomske in monetarne unije, pri čemer je treba spoštovati načela evropskega stebra socialnih pravic in ciljev trajnostnega razvoja.

V Bruslju, 19. februarja 2020

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽⁴⁾ Glej mnenje EESO: UL C 47, 11.2.2020, str. 106.

PRILOGA

Naslednja točka mnenja strokovne skupine je bila spremenjena v skladu z amandmajem, ki ga je sprejela skupščina, vendar je ohranitev besedila v prvotni obliki prejela podporo več kot četrtine glasov (člen 59(4) poslovnika):

3.13 EESO je prepričan, da je smiseln nadaljnji razmislek o ustreznosti in trajnosti obstoječih parametrov davčnega sistema. Za euroobmočje je značilno sorazmerno visoko davčno breme, kar velja tudi za obdavčitev dela. Hkrati pa okoljski in nepremičninski davki običajno predstavljajo zelo majhen delež celotnega davka. EESO zato ugotavlja, da je treba uvesti davčno politiko, s katero bi zmanjšali davčno obremenitev dela in na primer povišali davke za špekulativno trgovanje. Priporoča uvedbo pravičnega obdavčevanja, zlasti v zvezi z novimi oblikami digitalnega gospodarstva, pri katerih je kapital bolj osredotočen na pridobivanje vrednosti kot pa na proizvodnjo blaga in opravljanje storitev. V prihodnje bi lahko okoljski davki postali pomemben instrument za spodbujanje bolj okolju prijaznega ravnanja potrošnikov in proizvajalcev, ne da bi to znatno vplivalo na pogoje za gospodarsko rast. EESO hkrati ugotavlja, da se je treba pri vseh spremembah davčnih sistemov izogniti nadaljnjemu poslabšanju stanja pri že tako neenakomerni porazdelitvi dohodkov in bogastva. Poziva k nadaljnjim in okrepljenim prizadevanjem v boju proti davčnim goljufijam, utajam in izogibanju davkom (agresivno davčno načrtovanje), da bi postal davčni sistem učinkovitejši. Strinja se z Evropsko komisijo, da bi bilo treba okrepiti usklajevanje in sodelovanje med državami članicami pri oblikovanju davčne politike, ki bi pripomogla k ustvarjanju pravičnih pogojev na enotnem trgu. Prav tako podpira prizadevanja in razprave Evropske komisije, da bi dosegli soglasje o skupni konsolidirani osnovi za davek od dohodkov pravnih oseb in dobili pregled nad porazdelitvijo dobičkov med državami članicami. Podpira pobudo Komisije o glasovanju s kvalificirano večino in meni, da jo je treba uvesti postopoma ter da je treba doseči široko soglasje o pogojih za njeno uporabo.

Rezultat glasovanja

Za: 80

Proti: 48

Vzdržani: 21

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije
Evropske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL